

เทศน์เช้า วันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๐

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมนะ ตั้งใจฟังธรรมๆ เราฟังธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเราศึกษามาแล้วนะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้สุดยอดมาก แต่เราศึกษากันมาแล้วเราก็แปลกใจนะ ทำไมเราทุกข์ล่ะ ทำไมเราศึกษามาแล้ว เราก็ทำแล้ว เราเสียสละนะ บอกว่าทำบุญต้องได้บุญ เราทำบุญกุศลกันทั้งนั้นนะ เราเสียสละทั้งนั้นนะ เราขวนขวายทั้งนั้นนะ แต่ทำไมมันเผาผลาญใจล่ะ ทำไมใจมันยังเผาผลาญอยู่ ทำไมมันไม่เป็นความจริงล่ะ

ถ้าเป็นความจริง เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันเป็นปริยัติ เวลาประพฤติปฏิบัติมันต้องดัดแปลงตนไป เวลาดัดแปลงตน คนเรารู้ตัวรู้หัวทั้งนั้นนะ แต่เวลามันทนสิ่งเร้าในหัวใจไม่ได้ ลื่นเดือนออกมา ไปใช้จ่ายหมดเลย แล้วพอลงเดือนก็เหนื่อยยืมสิน ก็รู้ อยู่ พอเหนื่อยยืมสินก็เดือนตัวเองแล้วนะ เดือนเดือนหน้าเงินเดือนออกจะเก็บให้ดีเลย พอเงินเดือนออก หมดอีกแล้ว นี่มันไม่ได้ฝึกหัดมา เราอยู่ อยู่นี้แหละ แต่ก็ทำทั้งๆ ที่รู้ๆ อยู่นี้แหละ

นี่ก็เหมือนกัน พระพุทธศาสนา สิ่งที่มีผัสสะพระพุทธศาสนาคือหัวใจของมนุษย์ ถ้าหัวใจของมนุษย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้ ๓๓ ๓๓ ๓๓ พระพุทธรูปๆ เขามีพุทธรูปของเขา พอพุทธรูปของเขาที่ความเพื่อเรียบง่าย เพื่อความสงบ ที่นี้ความสงบขึ้นมา มันจะสงบกันไหมล่ะ มันยังมีกฎกติกาขึ้นไปมันยิ่งจะแหกกฎกติกาขึ้นไป

ฉะนั้น ความเคลื่อนไหวเพื่อความสงบ ฉะนั้น ความเคลื่อนไหวเพื่อความสงบ ผู้ใหญ่ก็ทำได้ แต่เด็กมันทำไม่ได้หรอก ถ้าเด็กมันทำไม่ได้ ตอนเช้าขึ้นมามันเป็นกิจกรรมวัฒนธรรมของเรานะ ทำทาน ทำทานขึ้นมา เด็กก็ทำได้เป็นโอกาสไป แต่เวลาจะนั่งสมาธิภาวนา เด็กมันทำไม่ได้หรอก เวลาเด็กทำไม่ได้หรอก

ใหม่ๆ ขึ้นมา เราเห็นเด็กๆ มา เราบอกว่าให้นอนไปซะ ถ้าพ่อแม่ไม่ควรวามา พามา ก็พามาตอนเช้า ถ้าพามาตอนกลางวัน เวลาจะเทศน์ขึ้นมา เราก็ควรจะกันออกไป เด็กของเรา ลูกของเรา ถ้าลูกของเรา เราต้องเสียสละสิ เพราะลูกของเรา

ถ้าเป็นเรื่องส่วนตัวนะ ระหว่างเด็กกับเรา เรื่องส่วนตัว เราก็คุยกับเด็กได้ เรื่องส่วนตัวกับโยม เรื่องส่วนตัว เราเจรจาเราปรึกษากันได้ แต่เวลาเข้ามาในที่สาธารณะมันไม่ใช่เรื่องส่วนตัว

แล้ว มันเป็นเรื่องส่วนรวมไง เป็นที่สาธารณะ แล้วที่สาธารณะมันมีมารยาท มันมีต่างๆ เราต้องคิดเป็นไง

ฉะนั้น เวลาคุยกันส่วนตัว ไอ้โฮ! หลวงพ่อพูดหวานเจี๊ยบเลย เวลามาถึงกลางศาลา หลวงพ่ออัดเต็มทีเลย

อ้าว! ก็ที่นี่มันเป็นที่ส่วนรวม ถ้าที่ส่วนรวม โดยมารยาท โดยกติกา เราทำอย่างนั้นไม่ได้ เพราะอะไร เพราะหัวใจของคน หัวใจของคนนี่ยิ่งใหญ่มากนะ ดูลี เวลาหลวงตาท่านไปไหน ท่านไปเอาน้ำใจของคนๆ หัวใจของคนยิ่งใหญ่ัก แล้วหัวใจของคนอุดส่ำหัดันดันกันมา ดันดันกันมาเพื่ออะไร เพื่อจะมาแสวงหาสิ่งที่ยิ่งใหญ่ๆ เป็นนามธรรม จับต้องไม่ได้ สิ่งที่ยิ่งใหญ่ มันมีพลัง มันมีกำลังของมันมหาศาลเลย แต่คนใช้มันไม่เป็นไง

แต่ถ้าคนใช้มันเป็น เราหายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โธ ให้มันสงบระงับเข้ามา มันมีกำลังๆ มีกำลัง ดูลี อภิญญา อภิญญาที่เขาใช้ พลังของจิต เหาะเหินเดินฟ้าได้ทั้งนั้นนะ แต่เหาะเหินเดินฟ้ามันยังเป็นอภิญญา มันเป็นฌานโลกีย์ มันเป็นเรื่องโลกๆ ทั้งๆ ที่พลัง

แต่ถ้ามันเป็นธรรมๆ ฉะนั้น เวลาหัวใจที่ยิ่งใหญ่นัก เวลาเขามาชวนชวนมาวัดมาวากัน เขามาเพื่อประพฤติปฏิบัติ เขาต้องการความสงบสงัดใจ แล้วลูกของเรา เด็กของเรา เราพามา แล้วมันไปกระทบกระเทือนหัวใจของเขา แล้วเราคิดอย่างไรกัน นี่ไง มันเป็นปัญหาโลกแตก ไก่กับไข่อันไหนเกิดก่อนกัน ทุกคนมันก็เป็นเด็กมาก่อนทั้งนั้นนะ จะบอกว่าเด็กไม่มีคุณค่าหรือเด็กก็มีคุณค่านะ ถ้าเด็กไม่มีคุณค่า ศาสนาเราจะฝากไว้กับอะไร ศาสนาทายาท เราก็คงอยากจะทำปลุกฝังไว้กับเยาวชนของเราทั้งนั้นนะ เยาวชนของเรา เราอยากให้มีมันดีทั้งนั้นนะ เราจะปลุกฝังของมัน ปลุกฝังไว้ในหัวใจของเขา ไม่อย่างนั้นเราจะทำอย่างนี้หรือ

เวลาเข้าขึ้นมาจะเทศน์ว่าการ เห็นหัวใจของโยมนะ ชวนชวนกันมา ดันดันกันมา ชับรดกันมา ดูลี มันมานี่มันมาทำไม เราสังเกตได้เวลาหลวงตา ไปหาท่านนะ ท่านบอกมีธรรมะไว้ฝาก เวลาเขามา เขาเข้ามาด้วยความดีนรณของเขา ดันดันของเขา เรามีอะไรฝากเขา เรามีสิ่งใดเป็นประโยชน์กับเขา เห็นไหม ท่านมีธรรมะไว้ต้อนรับ

ทีนี้เราชวนชวนกันมา เราจะบอกว่า ถ้ามันถึงเวลาแล้วนะ เราพยายามดูแลของเรา เห็นใจทั้งนั้นนะ แต่มันโดยธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติของ เด็กมันไร้เดียงสา เวลาพ่อแม่เขาพามา นะ เวลาเขาบอกว่าเขาคุมลูกเขาได้ แล้วเขาบอกว่าลูกเขานั่งนิ่งๆ แล้วเขาก็นั่งหลับตา เวลาเราเทศน์นะ ไอ้เด็กมันเล่นตาม มันเหมือนกับเวลาเขา แถลงข่าว แล้วมันมีคนภาษามือ มันเทศน์ภาษามือให้เราเลย เด็กๆ นะ แต่พ่อแม่ไม่รู้ พ่อแม่ไม่เห็นนะ แล้วพ่อแม่เห็น เพราะอะไร

เพราะสิ่งที่เวลาทำนะ เวลาหลวงปู่มันท่านเทศน์ว่าการทำก็เทศน์ของท่านด้วยเต็มทีของท่าน หลวงตาท่านอยู่กับท่านด้วยความคุ้นชิน มันได้ฟังบ่อยไป ท่านบอกว่าหลวงปู่มันเทศน์ก็เทศน์ถึงที่สุดแห่งทุกข์ทั้งนั้นนะ แต่มันได้ฟังมันบ่อยครั้งเข้า เวลาหลวงปู่มันท่านจะเทศน์นะ ท่านต้องไปไขก๊อกให้ได้ จะไปทำข้อวัตรไร ทำถามนั่น ถามธรรมะให้มันผิดๆ ท่านบอกไม่ใช่ ถ้าไม่ใช่ขึ้นมา มันเป็นปมแล้ว เป็นประเด็นแล้ว เดี่ยวเวลารวมมานะ ท่านเทศน์ออกมาจากที่ไขก๊อก มันลึกซึ้งกว่า มันละเอียดลึกซึ้งกว่า มันเต็มทีเดียว

อันนี้ก็เหมือนกัน เวลาหลวงตา เวลาศาลาใหญ่ เวลาท่านมีงานใหญ่ๆ ท่านบอกว่าเทศน์ไม่ได้หรอก มันไม่นิ่ง คนพลุกพล่านอย่างนั้นจะไปเทศน์อะไร คนพลุกพล่านอย่างนั้นนะ แต่เวลาท่านเทศน์ เราเคยอยู่กับท่านไง เวลาท่านเทศน์สอนพระๆ นะ กลางคืนเสียงจิ้งจกจิ้งไรในเทพเก่าๆ กลางคืนเงียบสงัดเลย แล้วเทศน์ใส่กันอย่างนั้นนะ มันเป็นเรื่องของนามธรรมไง มันเป็นเรื่องของหัวใจใจ

นี่ไง ว่าศาสนาพุทธมันยิ่งใหญ่ นัก ศาสนาพุทธเป็นที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ไป มันดับความทุกข์ยากในหัวใจของเราไป แต่ความดับความทุกข์ยากในหัวใจของเรามันต้องมีวิธีการสิ ถ้ามีวิธีการวันจะเข้าพรรษา วันนี่วันเข้าพรรษา วันนีพระจะอธิษฐานพรรษา อธิษฐานพรรษา เราก็จะตั้งกติกากับตนเลยว่า เราจะมีกติกาอะไรบ้าง ธุดงค์วัตร ๑๓ เราจะทำอย่างไรบ้าง มันต้องมีหนักมีเบาไป

ไอ้เรา ชีวิตของเรามันก็เป็นอย่างนี้มาทุกวันแล้ว โดยธรรมชาติเราก็เห็น ธรรมะเป็นธรรมชาติ เราก็เห็นตั้งแต่เด็กมา เราก็เป็นเด็กมาก่อน แล้วเราชราภาพไป เด็กมันก็จะเป็นอย่างนี้ แล้วชีวิตเป็นอย่างไรละ แล้วเวลามันต้องมีหนักมีเบา มีหนักมีเบา

เวลาเข้าพรรษา ออกพรรษาไป เวลาเข้าพรรษา ออกพรรษา เวลาทางโลกเขา เขาก็งดเหล้า อดบุหรี่ เขาก็ทำของเขาเพื่อประโยชน์สุขภาพของเขา พักดับๆ พักดับไว้กินต่อ ออกพรรษาแล้วเต็มทีเดียว

แต่ของเรา เราจะทำของเรา มันต้องมีหนักมีเบาอย่างนี้ ถ้ามันมีหนักมีเบาขึ้นมา มันต้องมีวิธีการ ถ้าวิธีการขึ้นมาแล้วเราจะตั้งใจของเรา เราตั้งใจของเรา มันก็เปลี่ยนสภาวะแวดล้อมให้จิตใจมันตื่นตัวตลอดเวลา เวลาพระเราออกธุดงค์ไป ไปพักที่นั่น ๕ วัน ๗ วัน ย้ายที่แล้ว เพราะมันชิน พอมันชินขึ้นมา มันนอนใจ แต่ถ้าไปที่ไหนผิดๆ ไปที่ไหนนอนไม่ได้เลยนะ เวลาพวกผีเขาจับเท้ากระซอกเลย พระกรรมฐานเจออย่างนี้บ่อยกันมาก เขาไปหาที่กันอย่างนั้นไป เพราะอะไร เพราะนอนไม่ได้ เขาบังคับไม่ให้นอน บังคับให้ต่อสู้กับกิเลสตลอดเวลา มันน่าเห็นใจ

จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เราเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะก็ภพที่ชาติมาแล้ว แล้วในชาติปัจจุบันนี้ จริงๆ นะ เวลาเราพูดนี้เราภูมิใจเรามาก ภูมิใจว่าเราก็กระเลื้อยกระดอนออกมา

บวช พอบวชเสร็จแล้วเราก็กระเสือกกระสนไปหาครูบาอาจารย์ แล้วก็กระเสือกกระสนไปแล้วก็มีครูบาอาจารย์คอยชี้หน้าคอยบอกเรา เพราะเราก็เป็นคนที่ยังสงสัยใช่ไหม เราก็มีเหตุผลในใจของเราทั้งนั้นนะ ถ้าครูบาอาจารย์ท่านไม่สามารถชี้หน้าเราได้ ไม่สามารถบอกถึงเหตุผลเราได้ เราจะลงใจหรือ

เวลาหลวงตาท่านพูดนะ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาปฏิบัติเองถ้ามีความสงสัยนะ อย่างน้อย ๗ วัน ๑ เดือน ๒ เดือนยังแก้ไม่ตกเลย ถ้ากลับไปหาหลวงปู่มันที่เดียว ผัวะ! มันถึงยังไม่ขึ้นหรอก เพราะว่าท่านผ่านมาแล้วไง นี่ก็เหมือนกัน เวลาเรากระเสือกกระสนไปหาครูบาอาจารย์ของเรา ครูบาอาจารย์ท่านเห็นสภาพแบบนี้

นี่เราถึงบอกว่า เวลาเด็ก เราก็เห็นคุณค่าของเด็กนะ แต่เวลาที่ว่าเราต้องรอบคอบของเรา รอบคอบของเรา เราเป็นพ่อเป็นแม่ เราจะสั่งสอน มันมีนะ บางคนเขาบอกว่าเขามีความต้องการเป้าหมายการเลี้ยงลูกเขาเพื่ออะไร เขาบอกว่ามารยาท เวลาถ้ามันทำอะไรผิดต้องบอกทันทีๆ ไม่อย่างนั้นมันจะเคยตัว เออ! เขาคิดของเขาอย่างนั้นนะ ไม่เหมือนเราหรอก ลูกเราต้องมีอิสระ ลูกเราต้องมีปัญญา ให้มันฝึกหัดปัญญา ระวังเขาไปทั่ว

มันอยู่ที่เป้าหมายของเราไง มารยาทของเรา เราสอนของเรา แต่มันสุดวิสัยนะ สุดวิสัย เพราะว่ากายกับใจ ใจ ถ้าหัวใจที่เข้มแข็ง หัวใจที่มีอำนาจวาสนานะ มันบ่มเพาะของมันมา มันมีมุมมองความคิดดีๆ อย่างเช่นเด็กกตัญญู น่าสงสารนะ เด็กกตัญญู เด็กด้อยโอกาส เขาพยายามขวนขวายมาของเขา เวลาเด็กที่อุดมสมบูรณ์ขึ้นมา เราส่งเสริม เราดูแลขนาดไหน มันยังเกเร มันยังไม่เอาไหนเลย แต่เด็กที่มันขาดตกบกพร่อง นี่มันเกิดจากอะไรละ นี่ไง เรายามองสภาพอย่างนั้นไป

นี่ก็เหมือนกัน ลูกของเรา เราดูแลของเรา ถ้ามาวัดมาวา เราเห็นด้วยนะ เอาเด็กมาวัดนี่เราชอบมากเลย แต่เวลาเทศน์ เราได้ออกไปก่อน นี่เราไม่ไปลูกฝั่งไว้ ที่เขาเผยแผ่ธรรม เผยแผ่ธรรมเพื่ออะไรละ เผยแผ่ธรรมก็เข้าไปในหัวใจของมนุษย์นี่ไง มนุษย์ถ้ามันมีคุณธรรมในหัวใจ ประเพณีวัฒนธรรมมันก็มาจากความเคยชินของใจทั้งนั้นนะ เด็กของเราถ้ามันมาวัดมาวาขึ้นมา ให้มันมาวัดอย่างนี้ ถ้ามาวัดขึ้นมา อ้อ! พระทำอย่างนี้ก็เป็นก็หรือ เวลาต่อไปมันจะต้องไปเรียนหนังสือ มันต้องเข้าไปในสังคม พอมันไปเห็นพระทำตัวแหกเหลว พระทำตัวที่ผิด เราไม่เคยเห็นอย่างนี้ เราไม่เคยทำอย่างนี้ เห็นไหม เราปลุกฝั่งมันไว้ให้มันแบ่งแยกถูกผิดเป็น

คนเรามันต้องรู้จักผิดชอบชั่วดี ถ้าอะไรผิด อะไรชอบ อะไรชั่ว อะไรดี ให้มันรู้ของมัน แล้วใหม่ๆ มันยังรับไม่ได้หรอก พระต้องเอาใจ พระมาเสียดสีไม่ได้

ไม่ได้เสียดสี ไม่ได้ทำสิ่งใด เวลาหลวงตาท่านพูด ไม่เคยว่าใครเลย แต่ท่านว่ากิเลสของคน กิเลสของคนนะ ใจความเคยใจของเรานะ ใจความมุ่มมองของเรานะ แล้วมันอ่อนด้อยไป วุฒิภาวะที่อ่อนด้อย เห็นเขาทุกข์เขายาก ใจนั้นมันละคร

คนที่มันทุกข์ ถ้ามันเป็นความจริงๆ เวลาเดินจุดดงก็จุดดงคี่ในป่า มาเดินจุดดงคี่อะไรกันบนถนน มาเดินจุดดงคี่อะไรกันสนามหญ้าชาวบ้านเขา เวลาเดินจุดดงคี่มันต้องเข้าป่าไปสิ แล้วเข้าป่าไปแล้วก็มาหาความสังัดความวิเวกเอง เราจะมาห่วงใยอะไรกับการอยู่การกิน เวลาคนเขาเป็นจริงๆ นะ ใจเรื่องปัจจัย ๔ ไร้สาระเลย ถ้ามันเอาจริงเอางัง

เวลาเราไปเห็นมารยาสาไถยอย่างนั้น เราก็ โอ้ย! มีศรัทธา มีเมตตา...มันไร้สาระนะ มันเป็นวุฒิภาวะที่อ่อนด้อย

เวลาหลวงตาท่านฝึกฝนนะ เวลาพระอดอาหารจนซ็อกไปเลยนะ แล้วเวลาไปโรงพยาบาลกลับมา ท่านใส่เลย คนจะทำอะไรมันก็ต้องวัดภูมิของตน คนมันต้องฉลาดใช้ใหม่ถึงจะฆ่ากิเลสได้ เวลาอดอาหารก็อดซื้อบื้ออย่างนั้นนะ อดจนซ็อกไปอย่างนั้นนะ มันต้องเทียบเคียงสิ เวลาเราอดอาหาร อดอาหาร ๗ วัน ถ้ามันพอทนได้ ๘ วัน ๑๐ วัน เราต้องคำนวณว่าถ้าวันต่อไปเราจะสามารถออกไปบิณฑบาตได้หรือไม่ ถ้าออกไปบิณฑบาตแล้ว ออกบิณฑบาตกลับมาฉันเพื่อดำรงชีพสืบเนื่องไป แล้วจะอดต่อเนื่องไป มันต้องคำนวณขนาดนั้นนะ คำนวณถึงร่างกายว่ามันทนสภาพได้มากแค่ไหน แล้วคำนวณถึงหัวใจที่มันเข้มแข็งมากน้อยแค่ไหน เวลาพระปฏิบัติเขาคำนวณกันขนาดนั้นนะ แล้วนี่แค่คำนวณเอง คำนวณเรื่องความดำรงชีพเท่านั้นเอง ยังไม่ได้จิตสงบเลย ยังไม่ได้มีปัญญาเข้าไปซุดคู้ยหากิเลสเลย ยังไม่ได้ทำอะไรเลย แล้วปัญญาที่กระทำแล้วภาวนามันจะลึกซึ้งขนาดไหน นี่พูดถึงว่าเวลาประพฤติกปฏิบัติ

ว่าเวลาหัวใจนี้มันทุกข์หนักๆ เวลาใจมันจะหายทุกข์ เวลามันจะเป็นจริง มันต้องมีสภาวะแบบนี้ มันต้องมีความคิดแบบนี้ มันต้องมีความมั่นคงแบบนี้

นี่เรามาวัดมาวากัน ถ้าเรายังไม่ถึงขนาดนั้น เราก็มาทำบุญกุศลของเราเพื่อสร้างอำนาจวาสนาบารมีของเรา สร้างอำนาจวาสนาบารมีคืออะไร คือเวลาฟังธรรมะแล้วมันพอฟังได้ไง ถ้าไม่มีอำนาจวาสนามันไม่ฟังหรอก มันจะเอารางวัลที่ ๑ เอา ๓๐ ล้าน...กระดาศ

สุขทุกข์มันอยู่ในใจเรา ความสามัคคีในครอบครัว พ่อแม่ลูกที่คุยกัน ที่อยู่ด้วยกันร่วมเย็นเป็นสุข นั่นแหละคือบุญ เวลาบุญกุศลมันเข้าอกเข้าใจกันในบ้านของเรา ไม่มีความขัดแย้ง ไม่มีสิ่งใดเลยนะ ใจเงินมันมาทีหลัง ถ้าครอบครัวที่มันมีความสุข สิ่งใดได้มามันก็เป็นประโยชน์ไซ้ใหม่ ถ้าครอบครัวขัดแย้ง เอาเงินเข้ามาสิ มันจะได้แตกแยกมากไปกว่านั้น มันจะมีมากไปกว่านั้นไง

นี่พูดถึงว่าเราฟัง ถ้ามีอำนาจวาสนาบารมีมันจะฟังเทศน์ได้ ฟังเทศน์เป็นบ้าง ถ้าฟังเทศน์เป็น ฟังเทศน์นี่มันเรื่องของใครล่ะ ก็มันเรื่องมุมมองในใจเราทั้งนั้นนะ มันเป็นเรื่องของกิเลส เรื่องของจิตใจของเราทั้งนั้นนะ ถ้ามันได้สว่างปมอันนี้แล้วนะ มันจะมีอะไร คนเราในใจมันมีความสุข ในใจมันมีความมั่นคง มันจะมีอะไรอีกในโลกนี้ ในโลกนี้มันต้องการอะไรอีกถ้าหัวใจมันประเสริฐ มันต้องการอะไรอีก

แต่นี้เพราะว่าอะไร เพราะว่าหัวใจมันว้าเหว่ หัวใจมันอ่อนด้อยให้กิเลสมันเหยียบย่ำ พอเหยียบย่ำแล้วก็มองแต่วัตถุ มองแต่เรื่องโลก โลกธรรม ๘ ความยิ่งใหญ่อยู่ภายนอก แล้วก็บีบบังคับไฟให้ใจอยู่ติดนิ่ง

แต่ครูบาอาจารย์ของเราท่านเปิดให้หัวใจโล่งโลงเลยนะ แล้วสิ่งอื่นนะแค่อาศัย อาศัยกันไป ผลของวิญญูะ เกิดมาชีวิตแล้ว ถ้าใครทำคุณงามความดีขึ้นมาทั้งชีวิตนี้มันจะได้ประโยชน์กับชีวิตนี้

เกิดมาชีวิตนี้แล้วสะเปะสะปะ ไม่มีสิ่งใดเป็นผลบุญของตนเลย ถ้ามันมีผลบุญของตนด้วย มากน้อยแค่ไหน หลวงตาท่านสอน ธรรมะ ศาสนานี้เหมือนห้างสรรพสินค้า ใครเข้าไปแล้วจะได้มากได้น้อยไง หยิบฉวยอะไร แต่พวกเราไปตากแอร์ เข้าไปก็ตัวเรานี้แหละ ออกมาก็ตัวเรานี้แหละ ไม่มีอะไรออกมาเลย ไปตากแอร์ เอวัง